

FILOZOFSKI FAKULTET NIKŠIĆ

VIJEĆU

ZAHTJEV: Za prihvatanje od strane Filozofskog fakulteta- Nikšić za *Izdavača* Monografije pod nazivom ***Modeli integracije i inkluzije***, autorke doc.dr Nade Šakotić.

Uz primjerak Monografije priložene su recenzije, profesorice Tatjane Novović i profesora Veselina Mićanovića.

Autorka se obavezuje da snosi troškove štampanja Monografije.

Nikšić,

25.01.2019.god.

Podnosilac zahtjeva

Doc. dr Nada Šakotić

Nada Šakotić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMJENO: 28.01.2019.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRIJEDNOST
01	76		

UNIVERZITET CRNE GORE

Filozofski fakultet

PODACI O RECENZENTU

Ime i prezime: Veselin Mićanović

Nastavno-naučno zvanje: vanredni profesor

E – mail vele-nk@t-com.me

PODACI O RECENZIRANOM RUKOPISU

Naslov rukopisa: **MODELI INTEGRACIJE I INKLUZIJE**

Vrsta rukopisa: Naučna monografija

Obim i struktura rukopisa: Rukopis je napisan na 51 stranu, sadrži uvod, 6 manjih cjelina, 62 jedinice literature.

MIŠLJENJE O RECENZIRANOM RUKOPISU

Recenzirani rukopis ima obim od ukupno 51 stranu kompjuterski složenog teksta koji uključuje osnovni tekst i literaturu. Osnovni tekst je struktuiran po sistematično i logično poredanim cjelinama o razvojnim teškoćama učenika i izradi modela integracije i inkluzije.

U uvodu je predložena tematika vezana za djecu s razvojnim teškoćama, stvaranje uslova za inkluzivno obrazovanje, uključivanje djece s razvojnim teškoćama u redovne vaspitno-obrazovne ustanove i planiranje etapa u realizaciji inkluzivnog programa.

Poslije uvodnog dijela rukopis sadrži *terminologiju i klasifikaciju* vezano za djecu s razvojnim smetnjama. Zatim slijedi detaljnija obrada problema djece s razvojnim teškoćama apostrofirajući činjenicu da je *dijete sa razvojnim teškoćama dijete sa posebnim potrebama, a dijete sa posebnim potrebama je dijete.*

Teorijska razmatranja u rukopisu na celovit i koncizan način sagledavaju neophodne teorijske aspekte teme koja se obrađuje. Položaj djece s razvojnim teškoćama varira iz krajnosti u krajnost – od potpunog ignorisanja i odbacivanja do pretjeranog sažalijevanja, tako da ih sredina doživljava kao manje vrijedne i nekompetentne učesnike, pa često u takvim okolnostima i oni sami nemaju volje da se bore za zadovoljavanje ove potrebe. Zbog pretjerano visokih zahtjeva koje sredina, a najčešće roditelji, postavljaju pred ovu djecu, a na koje ona nijesu u mogućnosti da odgovore, kod njih se stvara osjećaj manje vrijednosti. Zato se u novije vrijeme ovom problemu realistično pristupa i zakonom utemeljuje njihovo punopravno uključivanje u društvenu zajednicu.

Utemeljenje modela integracije i inkluzije prikazano u rukopisu, a tiče se savremenog pristupa djeci s razvojnim teškoćama, proteže se kroz čitav rukopis, u prilog čemu su valjano opisani svi elementi koji se tiču integracije i inkluzije po aktuelnim demokratskim pricipima.

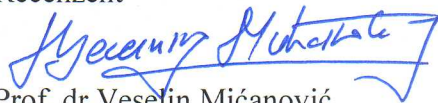
Bitno je napomenuti da razmatranja data u rukopisu nijesu ostala usko određena okvirima integracije i inkluzije već su sagledana i sa razvojno psihološkog, saznajnog, pedagoškog, didaktičkog i komunikacijskog stanovišta. Način na koji su potkrepljena teorijska utemeljenja doprineli su da rukopis predstavlja originalno i jedinstveno naučno djelo. Dominantan cilj razmatranja u rukopisu usmeren je ka predstavljanju modela dobre inkluzivne nastavne prakse u cilju ostvarivanja dječjeg prava.

Pri izradi rukopisa konsultovana je relevantna literatura naučne oblasti koja se direktno ili opšteteorijski odnosi na sadržaje o kojima se govori. Imajući u vidu da korišćena izdanja nijesu

Imajući u vidu da rukopis **MODELI INTEGRACIJE I INKLUZIJE** pokriva veoma važno polje istraživanja u društvu to ga **predlažem da se prihvati i da se odobri njegova štampa.**

U Nikšiću 24.01.2019. god.

Recenzent

Prof. dr Veselin Mićanović

Recenzentski osvrt na studiju **MODELI INTEGRACIJE I INKLUZIJE**, autorke, dr Nade Šakotić

Rukopis N. Šakotić fokusiran na veoma aktuelnu, a i dalje fluidnu i razućenu problematiku obrazovanja djece sa posebnim potrebama ili konkretnije djece/učenika sa teškoćama/smetnjama u razvoju i ponašanju, predstavlja značajan doprinos kompleksnijem i temeljnijem sagledavanju inkluzivnog modela u teoriji, nauci i praksi. U tom smislu, autorka detaljno razmatra krucijalne pojmove iz ove oblasti, praveći korisne distinktivne paralele između različitih terminoloških određenja integracije, inkluzije, kao i obrazovnih modela rada sa djecom/učenicima sa posebnim potrebama, u našoj i drugim sredinama.

U uvodnom poglavlju, autorka razmatra višestruke i kompleksne pretpostavke za kreiranje suportivne socio-emocionalne klime u razredu/školi za funkcionalno uključivanje djece sa posebnim potrebama u redovni obrazovni sistem. Potom, ukazuje na prezentne praktične i sistemske izazove i ograničavajuće faktore, koji indukuju problem pri implementaciji inkluzivnih načela u obrazovnom kontekstu. U tom smislu, autorka identifikuje ključne spoljašnje i unutrašnje izazove inkluzivnom procesu, posebno ističući ulogu nastavnika, koja zahtijeva redizajniranje, u pogledu znanja i kompetencija potrebnih za cjelishodno izvođenje programskih ciljeva. S druge strane, autorka se bavi sagledavanjem multipliciranih spoljnih okolnosti koje sistemski utiču na kvalitet i efikasnost inkluzivne prakse. U tom smislu, Šakotić objašnjava da se podrška različitostima temelji na postojećim kapacitetima i uslovima, u kojima se obezbjeđuju kvalitetni vaspitno-obrazovni, kao i socio-emocionalni podsticaji.

U posebnim tematskim cjelinama, autorka analizira pojmove, sadržaje, osobenosti integracije i inkluzije. Pojam *integracije* povezan je sa nizom neriješenih problema, ali predstavlja značajan iskorak iz okrilja duгоopstajućeg medicinskog modela i potpune segregacije djece sa teškoćama u odvojene sisteme/inkubatore specijalnih škola. U ovom poglavlju, autorka predstavlja savremene međunarodno afirmisane modele integracije, poput: *Kaskada modela*, autorke Evelyn Deno, *Dunnovog modela*, „*invertirane piramide*”, *Raynolds-ovog modela*, *Modela parcijalne integracije sitem „posebne sobe”*, *Modela individualizacije (potpuna integracija) kao i parcijalne integracije*, tj. „posebnih odjeljenja”.

Socijalni model podržava inkluzivno obrazovanje i suprotstavlja se medicinskom modelu koji posmatara dijete sa posebnim posebnim potrebama kao proizvod “personalnog deficita”.

Pod inkluzivnim modelom podrazumijevamo, podcrtava autorka, uključivanje djeca/učenika sa posebnim obrazovnim potrebama u redovna odjeljenja/razrede, sa mogunošću ravnopravnog učešća u sistemski organizovanim obrazovnim uslovima, ali nužno i radnim, rekreativnim, porodičnim i drugim aktivnostima koje čine ukupnost savremenog *ekosistemskog* (Bronfenrener, 1998) konteksta.

Autorka Šakotić opisuje i razmatra različite inkluzivne modele obrazovanja (Konsultativni model (consultant model), rad u timu (teaming model), kolaborativni model (collaborative, coteaching model), s intencijom identifikovanja i kandidovanja mogućih, najpodobnijih, najefikasnijih i budućih najcjelishodnijih strategija podrške djeci sa teškoćama/smetnjama u razvoju i ponašanju, u našem kontekstu.

Vjerujući da ova studija markira i fokusira ključne teme i koncepte iz oblasti inkluzivnog obrazovanja, otvarajući neke nove i specifične modele inkluzivne prakse, smatram da bi studentima i nastavnicima predstavljeni sadržaj mogao biti višestruko koristan u proučavanju, istraživanju i izvođenju inkluzivnih načela u praktičnom radu.

Tatjana Novović